

UZASADNIENIE

Potrzeba nowelizacji ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 473, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 381) wynika z konieczności zapewnienia Komisji Nadzoru Finansowego, jako polskiemu organowi nadzoru, skutecznych i szybkich mechanizmów nadzoru nad zagranicznymi zakładami ubezpieczeń oraz zagranicznymi zakładami reasekuracji z innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej wykonujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność przez oddział lub w inny sposób niż przez oddział, w ramach swobody świadczenia usług.

Projekt ustawy zakłada zmianę w art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Proponuje się dodanie ustępu 3b i 3c, które określałyby, że regulacje dotyczące terminów na wypłatę odszkodowania oraz odpowiedzialności w razie ich przekroczenia skierowane do krajowych zakładów ubezpieczeń mają zastosowanie również wobec zagranicznych zakładów ubezpieczeń z innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej działających na terytorium RP zgodnie z przepisami polskimi. Proponowane regulacje umożliwiają również organowi nadzoru zastosowanie określonych sankcji w razie niewypłacenia przez zagraniczny zakład ubezpieczeń odszkodowania w określonym terminie. Proponuje się, aby organ nadzoru mógł zastosować w takim przypadku sankcje, o których mowa w art. 362 ust. 1 pkt 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, tj. nałożyć na zakład karę pieniężną do wysokości 0,5% składki przypisanej brutto wykazanej w sprawozdaniu finansowym, o którym mowa w art. 280 tej ustawy, za poprzedni rok obrotowy, a w przypadku gdy zakład nie wykonywał działalności lub uzyskał składkę przypisaną brutto poniżej 20 mln złotych – do wysokości 100 000 złotych. Takie rozwiązanie wpisuje się w normę art. 22 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/103/WE z dnia 16 września 2009 r. w sprawie ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych i egzekwowania obowiązku ubezpieczenia od takiej odpowiedzialności (Dz. Urz. UE L 263 z 7.10.2009 r. str.11), który zobowiązuje państwa członkowskie do ustanowienia sankcji na wypadek niespełniania przez zakłady ubezpieczeń obowiązku spełnienia świadczenia w odpowiednim terminie lub przedstawienia uzasadnionej odmowy spełnienia świadczenia związanego ze wszystkimi zdarzeniami wynikłymi z ruchu pojazdu, którego posiadacz zawarł umowę ubezpieczenia OC komunikacyjnego.

Z kolei zmiany w ustawie o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej zakładają możliwość natychmiastowej i nadzwyczajnej interwencji organu nadzoru w przypadku konieczności niezwłocznego usunięcia lub zapobieżenia wystąpieniu nieprawidłowości dotyczących naruszania interesów ubezpieczających, ubezpieczonych i uprawnionych z umów ubezpieczenia. Takie uprawnienie powinno być ograniczone jedynie do przypadków pilnych, gdy podjęto ustalenia, iż pewne nieprawidłowości oznaczają rzeczywiste i nieuchronne ryzyko wystąpienia poważnych nieprawidłowości ze szkodą dla ubezpieczonych lub innych

podmiotów, wskutek czego należy niezwłocznie zabezpieczyć ich interes.

W obecnym stanie prawnym uprawnienia nadzorcze polskiego organu nadzoru w stosunku do działalności zagranicznych zakładów ubezpieczeń lub zagranicznych zakładów reasekuracji wykonujących na terytorium RP działalność przez oddział lub w inny sposób niż przez oddział, w ramach swobody świadczenia usług (dalej „zagraniczny zakład ubezpieczeń lub zagraniczny zakład reasekuracji”), określa art. 214 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej. Ustawa ta stanowi implementację do polskiego porządku prawnego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wyłagalność II) (Dz. Urz. UE L 335 z 17.12.2009 r. str. 1). Konstrukcja art. 214 ww. ustawy odpowiada, co do zasady, regulacjom art. 155 dyrektywy Wyłagalność II. Celem art. 155 dyrektywy Wyłagalność II jest określenie uprawnień organu nadzoru państwa przyjmującego wobec zagranicznego zakładu ubezpieczeń lub zagranicznego zakładu reasekuracji zgodnie z zasadą *home country control*, zakładającą prymat nadzoru organu państwa macierzystego. Zatem w sytuacji, gdy zagraniczny zakład ubezpieczeń lub zagraniczny zakład reasekuracji działający na terytorium RP dopuszcza się naruszenia prawa polskiego, procedura z art. 214 ust 2–4 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej przewiduje, po niezastosowaniu się do zaleceń oraz niewykonaniu decyzji zobowiązującej go do ich wykonania, powiadomienie właściwego organu nadzorczego państwa członkowskiego UE, w którym zakład ma siedzibę. Dopiero jeżeli zastosowane przez ww. organ nadzorczy środki okażą się niedostateczne lub nie zostaną one zastosowane, polski organ nadzoru może zastosować wszystkie uprawnienia przysługujące mu zgodnie z ustawą w stosunku do krajowych zakładów ubezpieczeń lub krajowych zakładów reasekuracji (w tym również wydać zakaz wykonywania na terytorium RP działalności ubezpieczeniowej lub reasekuracyjnej).

Regulacja art. 155 ust. 4 dyrektywy Wyłagalność II przewiduje natomiast możliwość zastosowania trybu pilnego, uprawniającego organy nadzorcze państwa przyjmującego do podejmowania odpowiednich środków nadzwyczajnych w celu zapobiegania lub karania za nieprawidłowości na ich terytorium. W tym zakresie projektowana ustawa dopełnia implementację do polskiego porządku prawnego art. 155 ust. 4 dyrektywy Wyłagalność II.

Proponowane zmiany w ustawie o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej pozostają również w zgodności z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 27 kwietnia 2017 r. C-559-15 Onix Asigurari SA. Zapadły wyrok dotyczy interpretacji art. 40 ust. 6 dyrektywy 92/49/EWG, która została uchylona dyrektywą Wyłagalność II. Regulacje art. 40 ust. 6 dyrektywy 92/49/EWG są jednak zbliżone do art. 155 ust. 4 dyrektywy Wyłagalność II. Niemniej, z tego względu wyrok ten może mieć również znaczenie w nowym otoczeniu prawnym. Trybunał Sprawiedliwości UE orzekł, iż w przypadku art. 40 ust. 6 dyrektywy 92/49/EWG, od państwa członkowskiego świadczenia usług nie można wymagać, by w pilnych wypadkach wszczyła proces informowania państwa członkowskiego pochodzenia, co mogłoby opóźnić - ze szkodą dla interesów ubezpieczonego lub innych podmiotów – przyjęcie owych środków. Art. 40 ust. 6 nie może natomiast być interpretowany jako zezwalający państwu członkowskiemu świadczenia usług na odstępstwo od wyłącznej kompetencji państwa członkowskiego pochodzenia do ustosunkowania się do kwestii przestrzegania przez odnośny

zakład warunków udzielenia zezwolenia. Na państwie członkowskim świadczenia usług spoczywa jednak w ramach wykonywania uprawnień przyznanych mu w pilnych wypadkach obowiązek ustalenia czy pewne nieprawidłowości oznaczają rzeczywiste i nieuchronne ryzyko wystąpienia nieprawidłowości ze szkodą dla ubezpieczonych lub innych podmiotów. W ocenie Trybunału, dyrektywa opierając się na zasadzie *home country control*, wskazuje, iż środki jakie państwo członkowskie świadczenia usług może przyjąć w pilnych wypadkach mogą mieć jedynie charakter zabezpieczający. Środki te można zatem stosować jedynie w oczekiwaniu na wydanie decyzji przez właściwe organy państwa członkowskiego pochodzenia wyciągającej konsekwencje z okoliczności faktycznych przedstawionych przez państwo członkowskie świadczenia usług.

Proponowana zmiana w ustawie o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej zapewni organowi nadzoru możliwość natychmiastowej interwencji w przypadku konieczności niezwłocznego usunięcia nieprawidłowości, bez obowiązku wcześniejszego powiadomienia właściwego organu nadzorczego państwa siedziby zakładu i oczekiwania na właściwą reakcję tego organu. Zaproponowane rozwiązanie wydaje się również zgodne z art. 155 ust. 4 dyrektywy Wyłącznie II i jest analogiczne do rozwiązań prawnych zastosowanych w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej, m.in. Hiszpanii, Irlandii, Niemczech, Francji czy Portugalii. W takim przypadku organowi nadzoru przysługują będą wszystkie uprawnienia mu przysługujące w stosunku do krajowych zakładów ubezpieczeń lub krajowych zakładów reasekuracji. Organ nadzoru będzie zatem uprawniony m.in. do nałożenia na członka zarządu zakładu ubezpieczeń, zakładu reasekuracji lub prokurenta kary pieniężnej do wysokości odpowiadającej ich trzykrotnemu przeciętnemu miesięcznemu wynagrodzeniu z ostatnich 12 miesięcy (art. 362 ust. 1 pkt 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej), nałożenia na zakład ubezpieczeń lub zakład reasekuracji kary pieniężnej do wysokości 0,5% składki przypisanej brutto wykazanej przez zakład ubezpieczeń lub zakład reasekuracji w ostatnim przedstawionym organowi nadzoru sprawozdaniu finansowym (art. 362 ust. 1 pkt 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej) lub zakazania wykonywania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalności przez zagraniczny zakład ubezpieczeń lub zagraniczny zakład reasekuracji. Jednocześnie mając na uwadze, iż zgodnie z wyrokiem C-559-15 zastosowane środki powinny mieć jedynie charakter zabezpieczający, proponuje się aby w przypadku zastosowania środka nadzorczego organ nadzoru był zobowiązany do poinformowania właściwego organu nadzorczego, w którym ukarany zakład ma siedzibę, w celu umożliwienia mu wydania decyzji wyciągającej konsekwencje z okoliczności faktycznych przedstawionych przez organ nadzoru.

Proponuje się, żeby projektowana ustawa weszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia. Wejście w życie ustawy po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia nie spowoduje negatywnych skutków dla zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji. Takie rozwiązanie będzie również korzystne z punktu widzenia skuteczności nadzoru nad rynkiem ubezpieczeń w Polsce. Powyższe uzasadnia, zgodnie z § 1 ust. 2 uchwały nr 20 Rady Ministrów z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie zaleceń ujednoczenia terminów wejścia w życie niektórych aktów normatywnych (M.P. poz. 205), odstąpienie od zasady określonej w § 1 ust. 1 tej uchwały, w świetle której jeżeli akt normatywny zawiera przepisy określające warunki wykonywania działalności

gospodarczej, termin wejścia w życie tego aktu normatywnego powinien być wyznaczony na dzień 1 stycznia albo 1 czerwca.

Wprowadzenie proponowanych zmian nie będzie miało wpływu na sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.

Projekt nie wymaga przedstawiania go organom i instytucjom Unii Europejskiej w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia. W szczególności, zgodnie z art. 2 ust. 1 decyzji Rady 98/415/WE z dnia 29 czerwca 1998 r. w sprawie konsultacji Europejskiego Banku Centralnego udzielanych władzom krajowym w sprawie projektów przepisów prawnych (Dz.Urz. UE L 189 z 03.07.1998, str. 42), projekt ustawy nie będzie przedmiotem konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów technicznych i nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach dotyczących sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych, tj. rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz.U. z 2017 r. poz. 248) oraz na podstawie § 52 uchwały Nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006 i 1204) projekt ustawy zostanie zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.